

Szkoła Podstawowa nr 47 w Krakowie

Przedmiotowy system oceniania z historii

wymagania edukacyjne w klasie V

Sporządziła: mgr Agnieszka Podyma

Ocenianie osiągnięć edukacyjnych z historii jest zgodne z:

- postanowieniami WSO,
- Nową Podstawą Programową,

I. Ocenie podlegają:

- a/ sprawdziany wiadomości i umiejętności z większej partii materiału,
- b/ odpowiedzi ustne,
- c/ kartkówki z ostatnich trzech lekcji niezapowiedziane,
- d/ praca na lekcji,
- e/ zadania dla chętnych, referaty, prezentacje, albumy,
- f/ zadania domowe i zeszyt przedmiotowy oraz zeszyty ćwiczeń,
- g/ ćwiczenia z pracą z tekstem źródłowym lub mapą,

Nauczyciel dostosowuje wymagania edukacyjne do możliwości i potrzeb uczniów w klasie.

II. Prace pisemne zapowiada się z wyprzedzeniem co najmniej tygodnia podając zakres materiału. Kartkówki to odpowiedzi pisemne z zakresu trzech ostatnich lekcji. Są one niezapowiedziane, obejmują materiał bieżący. Uczeń ma prawo poprawić ocenę niedostateczną ze sprawdzianu lub kartkówki do dwóch tygodni od sprawdzianu. W dniu sprawdzianu lub zapowiedzianej kartkówki uczeń nie może zgłosić nieprzygotowania do lekcji, jeśli to zrobi otrzymuje każdorazowo ocenę niedostateczną.

III. Kryteria i sposoby oceniania odpowiedzi ustnych.

Odpowiedzi ustne są oceniane pod kątem

- poprawności merytorycznej
- płynności odpowiedzi.

Uczeń jest odpytywany ustnie z zakresu materiału z 3 ostatnich lekcji. Uczeń może być dwukrotnie nie przygotowany do odpowiedzi ustnej zgłaszając „nieprzygotowanie”. Trzecie nieprzygotowanie skutkuje oceną niedostateczną. Uczeń może być odpytany kilka razy w okresie. W czasie każdej lekcji historii oceniana jest praca na lekcji ucznia. Uczeń, który nie potrafi udzielić odpowiedzi na pytania w fazie podsumowującej lekcję, nie ma zapisu z lekcji lub odmawia udziału w lekcji, a jedynie biernie siedzi lub śpi w ławce otrzymuje z pracy na lekcji ocenę niedostateczną. Ocena niedostateczna z pracy na lekcji oraz z wypowiedzi ustnych nie podlega poprawie.

IV. Zadania domowe i zeszyt przedmiotowy. Zadania domowe są oceniane pod względem

- poprawności merytorycznej
- sposobu prezentacji i estetyki,

Zadania domowe pisemne należy wykonać w zeszycie przedmiotowym lub też na kartce ksero otrzymanej na lekcji.

Prace domowe nauczyciel sprawdza u **wybranych** uczniów, stawiając odpowiednią ocenę. Jeżeli uczeń nie zrobił zadania, może zgłosić 'brak zadania' (uczeń może zgłosić nieprzygotowanie). Brak zadania, który nie został wykorzystany w pierwszym okresie nie przechodzi na drugi okres. Nagminne braki zadań (więcej niż 3 w okresie) odnotowane są poprzez ocenę niedostateczną i mają istotny wpływ na ocenę okresową. Trudniejsze zadania zadawane są jako dodatkowe. Uczeń może otrzymać ocenę celującą za poprawne wykonanie zadania dodatkowe, przy jednoczesnym poprawnym wykonaniu zadania obowiązkowego dla wszystkich. Uczeń, który potrafi zreferować ustnie zadanie domowe oraz odpowiedzieć na pytania odnośnie treści zadania otrzymuje ocenę bardzo dobrą. Uczeń, który z trudnością odczytuje zadanie domowe z zeszytu otrzymuje co najwyżej ocenę dopuszczającą.

V. Przygotowanie do lekcji.

Uczeń ma obowiązek posiadać na lekcji książkę, zeszyt przedmiotowy, (zeszyt ćwiczeń). Zeszyt przedmiotowy podlega ocenie raz w okresie. Ocena niedostateczna z zeszytu przedmiotowego nie podlega poprawie. Jeśli uczeń zapomniał zeszyt powinien zgłosić brak, jeśli nie było zadania domowego notatka taka nie ma bezpośredniego wpływu na ocenę okresową. Uczeń musi jednak uzupełnić materiał z lekcji w zeszycie

VI. Ćwiczenia praktyczne. Na lekcjach historii realizowane są zadania polegające na pracy z mapą lub ze źródłami historycznymi takimi jak źródła pisane: pamiętniki, relacje, listy, traktaty pokojowe lub rozejmy, przywileje itp. bądź ikonograficzne jak malarstwo, rzeźba, rysunki, fotografie i filmy. Praca w czasie tych lekcji podlega ocenie. Ocena opiera się na poprawności merytorycznej zadania, staranności wykonania, zaangażowania ucznia w wykonywane zadania, zainteresowanie aspektem poruszanym na lekcji i dyscypliną w czasie wykonywania zadania.

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII NA POSZCZEGÓLNE OCENY

KLASA V

Ocena celująca:

- Uczeń spełnia wymagania edukacyjne przewidziane na poszczególne oceny.
- Posiada wiedzę wykraczającą poza program nauczania, wynikającą z jego indywidualnych zainteresowań i poszukiwań.
- Uczeń samodzielnie poszerza swoją wiedzę, chętnie podejmuje dodatkowe prace.
- Jest zawsze wzorowo przygotowany do lekcji.
- Uczeń aktywnie uczestniczy w lekcjach historii, samodzielnie rozwiązuje problemy omawiane podczas lekcji.

- Potrafi na forum klasy zaprezentować własne zdanie, popiera je logiczną argumentacją.
- Z powodzeniem uczestniczy w szkolnych i poza szkolnych konkursach historycznych.
- Potrafi posługiwać się bardzo dobrym językiem w mowie i piśmie

I SEMESTR

Dział 1. Najstarsze cywilizacje

bardzo dobry	dobry	dostateczny	dopuszczający
<p>Uczeń spełnia wymagania edukacyjne oceny dobrej oraz podane poniżej:</p> <ul style="list-style-type: none"> — potrafi dokonać uszeregowania chronologicznego na osi czasu — potrafi wymienić epoki historyczne i uszeregować je chronologicznie — rozumie proces rewolucji neolitycznej i wskazuje na jego poszczególne etapy — wymienia skutki rewolucji neolitycznej — wymienia przykładowe pozostałości po ludziach pierwotnych i określa czego, na ich podstawie, możemy się dowiedzieć o życiu człowieka w tym okresie — określa lokalizację Mezopotamii, używając pojęć geograficznych — ocenia stopień rozwoju cywilizacji mezopotamskiej — wymienia zabytki kultury mezopotamskiej — znajduje argumenty na potwierdzenie, że Sumerowie stworzyli cywilizację — wyjaśnia zasadę działania 	<p>Uczeń spełnia wymagania edukacyjne oceny dostatecznej oraz podane poniżej:</p> <ul style="list-style-type: none"> — na podstawie daty określa wiek wydarzenia oraz potrafi wskazać, która to połowa wieku (lub początek, koniec wieku) — oblicza upływ czasu między wydarzeniami — wyjaśnia, jaką rolę odgrywa kalendarz i datowania w nauce historii — porównuje koczowniczy i osiadły tryb życia człowieka — wyjaśnia pojęcie <i>homo sapiens</i> — dostrzega znaczenie wykształcenia mowy oraz takich umiejętności, jak rozpalanie ognia czy wytop żelaza dla rozwoju ludzkości — wie, gdzie i kiedy pojawił się <i>homo sapiens</i> — wyjaśnia zasadę działania sieci irygacyjnej — podaje przykłady osiągnięć cywilizacyjnych mieszkańców Mezopotamii oraz ich znaczenie dla dalszego rozwoju cywilizacji — określa położenie Egiptu, 	<p>Uczeń spełnia wymagania edukacyjne oceny dopuszczającej oraz podane poniżej:</p> <ul style="list-style-type: none"> — określa czas za pomocą dat rocznych — przyporządkowuje datę roczną do odpowiedniego stulecia — umie wyjaśnić, jaka jest rola narodzin Chrystusa dla sposobu liczenia czasu — podaje nazwy epok historycznych — lokalizuje na mapie najstarsze obszary zasiedlane przez człowieka, wskazuje kierunki migracji — przedstawia główne etapy ewolucji człowieka — wyjaśnia pojęcie: <i>rewolucja neolityczna</i> — wymienia i objaśnia etymologię terminów: <i>epoka kamienia, epoka brązu, epoka żelaza</i> — wskazuje na znaczenie rzek Tygrys i Eufrat w rozwoju cywilizacji mezopotamskiej — wymienia najważniejsze osiągnięcia ludów zamieszkujących starożytną 	<p>Uczeń spełnia wymagania podane poniżej:</p> <ul style="list-style-type: none"> — rozróżnia daty przed naszą erą i naszej ery — na osi czasu zaznacza okres przed naszą erą i okres naszej ery — na podstawie daty określa wiek wydarzenia — zna pojęcia: <i>wiek, półwiecze, era, początek wieku, koniec wieku</i> — wskazuje na rolę udomowienia zwierząt i pierwszych upraw w przejściu do osiadłego trybu życia — opisuje warunki życia ludzi pierwotnych — wskazuje osiągnięcia ludzi pierwotnych — wyjaśnia definicje koczowniczego i osiadłego trybu życia — lokalizuje na mapie rzeki Tygrys i Eufrat oraz zasięg cywilizacji mezopotamskiej — charakteryzuje warunki naturalne Międzyrzecza — określa warunki, jakie muszą

<p>sieci irygacyjnej i różnice w wylewach Nilu oraz Tygrysu i Eufratu</p> <ul style="list-style-type: none"> — dostrzega związek między strukturą społeczną, a systemem wierzeń Egipcjan — przedstawia najstarsze rodzaje pisma — określa położenie starożytnego Izraela, używając pojęć geograficznych oraz wskazuje trasę, którą Mojżesz prowadził Izraelitów z Egiptu do Palestyny — potrafi odnieść informacje zawarte w temacie do współczesności z zachowaniem zasad krytycznej analizy tekstów źródłowych — przedstawia zabytki kultury żydowskiej w Polsce — określa położenie cywilizacji: doliny Indus i Chin, używając pojęć geograficznych — określa podobieństwa i różnice w kontaktach między Europą a Chinami w starożytności i średniowieczu a obecnie — porównuje poznane starożytne cywilizacje 	<p>używając pojęć geograficznych i określa konsekwencje tej lokalizacji dla rozwoju cywilizacji egipskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> — opisuje zależności między grupami społecznymi w starożytnym Egipcie — opisuje życie religijne starożytnych Egipcjan — wymienia najważniejsze egipskie bóstwa — podaje przykłady osiągnięć cywilizacyjnych starożytnych Egipcjan — podaje przykłady osiągnięć cywilizacyjnych starożytnych Izraelitów — analizuje tekst Dekalogu — postrzega Biblię jako źródło historyczne — potrafi wykazać, że w dolinie Indusu oraz w Chinach powstała starożytna cywilizacja — wymienia przykłady osiągnięć obu cywilizacji, wskazując wpływ tych dokonań na dalszy rozwój obu cywilizacji — wykorzystuje mapę jako źródło informacji (kierunek, z którego Chińczycy spodziewali się najczęstszych ataków wrogów) 	<p>Mezopotamię</p> <ul style="list-style-type: none"> — poprawnie używa pojęć: <i>Mezopotamia, Bliski Wschód, Starożytny Wschód</i> — wie, kim był faraon i określa zna zakres jego władzy — wymienia grupy społeczne żyjące w starożytnym Egipcie oraz ich podstawowe zajęcia i sprawowane funkcje — wyjaśnia pojęcie religii politeistycznej — opisuje główne elementy pochówku Egipcjan i wie, czym kierowano się przy ich przygotowaniu — lokalizuje na mapie starożytny Izrael — rozumie i wyjaśnia pojęcie religii monoteistycznej, wskazując na judaizm jako przykład — wskazuje główne założenia judaizmu — wymienia najważniejsze zabytki kultury żydowskiej — lokalizuje na mapie cywilizację doliny Indusu i Chin — potrafi wskazać na znaczenie rzek: Indus, Huang-ho i Jangcy w kształtowaniu cywilizacji Indii i Chin — wymienia dwie wielkie religie powstałe w starożytności w Azji Środkowej 	<p>zostać spełnione, by można było mówić o powstaniu cywilizacji</p> <ul style="list-style-type: none"> — lokalizuje na mapie Egipt i rzekę Nil — charakteryzuje warunki naturalne Egiptu — wskazuje na znaczenie rzeki Nil w kształtowaniu cywilizacji egipskiej — wymienia przykłady osiągnięć kulturowych starożytnego Egiptu w dziedzinie architektury, rozwoju pisma — poprawnie posługuje się pojęciami: <i>mumia, mumifikacja, piramida</i> — wyjaśnia, kim byli: Abraham, Mojżesz — zna podstawowe fakty z dziejów Królestwa Izraela — wymienia najważniejszych królów Izraela — zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Izraelici, ziemia obiecana, Stary Testament, Biblia, Dekalog, Tora, synagoga</i> — wyjaśnia, kim był Budda — wymienia najważniejsze zabytki antycznej sztuki chińskiej — potrafi wymienić przykładowe osiągnięcia cywilizacji Indii i Chin — zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Daleki Wschód, cesarz, cesarstwo, jedwabny szlak</i>
--	--	--	---

Dział 2. Starożytna Grecja

bardzo dobry	dobry	dostateczny	dopuszczający
--------------	-------	-------------	---------------

<ul style="list-style-type: none"> — określa położenie Grecji i Aten używając pojęć geograficznych — potrafi powiązać czynniki geograficzne z zajęciami starożytnych Greków. — wyjaśnia przyczyny i skutki greckiej kolonizacji — rozumie szczególną pozycję obywateli w społeczeństwie greckim — wyjaśnia, dlaczego Perykles może stanowić wzór polityka — dostrzega ideę jedności Hellenów, która jednoczyła greckie polis w czasie zagrożenia spoza Grecji — rozumie znaczenie bitwy pod Termopilami — podejmuje refleksję nad znaczeniem wojen grecko--perskich i ich wyniku dla dalszych losów cywilizacji greckiej — wyjaśnia rolę mitu i mitologii w życiu starożytnych Greków — wskazuje rolę religii w kulturze i życiu codziennym starożytnych Greków — potrafi wytłumaczyć związek igrzysk olimpijskich z kultem religijnym — przyporządkowuje najważniejszym greckim filozofom ich poglądy — zna najważniejsze osiągnięcia greckiej nauki, wskazując na jej dyscypliny istniejące do dzisiaj — przedstawia zasługi pierwszych historyków dla rozwoju tej dziedziny wiedzy — wskazuje na uniwersalizm klasycznej kultury greckiej, 	<ul style="list-style-type: none"> — wskazuje na warunki geograficzne jako na źródło wykształcenia się greckiej polis — posługując się mapą, przedstawia kierunki greckiej kolonizacji — rozumie znaczenie pojęcia <i>demokracja</i>, wyjaśnia jej funkcjonowanie na przykładzie Aten; wskazuje wady i zalety tego ustroju — lokalizuje na mapie Ateny, Spartę, miejsce bitwy pod Maratonem i Termopilami, kierunki działań wojsk Grecji i Persji podczas obu wojen — wyjaśnia, na czym polegała siła ataku greckiej falangi — rozumie terminy związane ze starożytną Spartą „mówić lakonicznie”, „wrócić z tarczą lub na tarczy”, „bieg maratoński” — przedstawia przebieg wojen grecko--perskich, zna daty roczne stoczonych bitew — wymienia główne konkurencje sportowe rozgrywane podczas igrzysk olimpijskich, wskazuje zasady, jakimi się kierowano podczas rywalizacji — wskazuje na tradycję igrzysk olimpijskich, odwołując się do współczesności — potrafi opisać wygląd greckich bogów, wskazując na antropomorfizm — wymienia greckich przedstawicieli nauki, dziedziny, którymi się zajmowali oraz ich osiągnięcia — opisuje wygląd teatru greckiego, podstawowe zasady wystawiania sztuk i porównuje go z teatrem współczesnym — wyjaśnia genezę filozofii greckiej 	<ul style="list-style-type: none"> — określa główne kierunki greckiej kolonizacji — opisuje wygląd greckiego miasta (agora, akropol, świątynie) — wymienia grupy społeczne zamieszkujące Grecję na przykładzie Aten — wyjaśnia podstawowe zasady funkcjonowania demokracji w Atenach — lokalizuje na mapie Grecję, Persję, obszar głównych działań wojennych podczas wojen grecko--perskich — opisuje uzbrojenie greckiego wojownika oraz szyk bitewny, w którym walczył — opisuje zasady wychowania obowiązujące w Sparcie oraz specyfikę ustroju społecznego tej polis — zna podstawowe mity greckie — wymienia najważniejszych greckich herosów — wskazuje na najważniejsze święta religijne starożytnych Greków — zna pojęcie filozofii greckiej, wymienia czołowych filozofów — potrafi wyjaśnić rolę, jaką odgrywał teatr w świecie greckim, wymienia najważniejszych dramatopisarzy — zna najważniejsze zabytki kultury materialnej starożytnych Greków (architektura, rzeźba) — lokalizuje na mapie Macedonię oraz imperium perskie — wymienia przyczyny i skutki podbojów Aleksandra 	<ul style="list-style-type: none"> — lokalizuje na mapie Grecję, Ateny — charakteryzuje warunki naturalne Hellady — wskazuje na zajęcia mieszkańców Grecji w starożytności — wyjaśnia pojęcia: <i>polis</i>, <i>ustrój</i>, <i>Hellada</i>, <i>Hellenowie</i> — wymienia przyczyny wojen grecko--perskich — wskazuje na najważniejsze miejsca bitew oraz ich wynik, podaje daty roczne bitwy pod Maratonem i Termopilami — potrafi wyjaśnić pojęcia: <i>hoplita</i>, <i>falanga</i>, <i>triera</i> — zna definicję religii politeistycznej — wskazuje na najważniejszych greckich bogów, podając ich imiona i patronaty — wyjaśnia termin <i>mitologia</i> — opisuje ogólnie przebieg igrzysk olimpijskich — wskazuje na znaczenie nauki i umiłowania mądrości w cywilizacji greckiej, wymienia czołowych naukowców — wymienia najważniejsze zabytki greckiej literatury, wskazując na ich autorów — wymienia pierwszych historyków — wskazuje na rolę Aleksandra Wielkiego jako zdobywcy imperium perskiego — rozumie pojęcie kultury hellenistycznej, wskazuje na najważniejsze jej zabytki
--	---	--	---

<p>przywołując przykłady nawiązań w późniejszych epokach</p> <p>— określa położenie Macedonii i imperium perskiego, używając pojęć geograficznych</p> <p>i wybitnego dowódcy</p> <p>— potrafi przeanalizować stosunek Aleksandra Wielkiego do ludności podbitej</p> <p>— wyjaśnia specyfikę kultury hellenistycznej</p>	<p>— omawia krótko sytuację polityczną w Grecji po wojnach perskich</p> <p>— omawia panowanie Filipa II w Macedonii</p> <p>— opisuje przyczyny i przebieg podboju imperium perskiego ze wskazaniem trasy marszu armii grecko-macedońskiej oraz miejscami ważniejszych bitew</p> <p>— zna rolę Aleksandra jako władcy Macedonii</p>		
---	--	--	--

Dział 3. Starożytny Rzym

bardzo dobry	dobry	dostateczny	dopuszczający
<p>— określa położenie miasta Rzym oraz Italii, używając pojęć geograficznych</p> <p>— porównuje pozycję i zakres uprawnień zgromadzenia ludowego w Grecji i Rzymie</p> <p>— potrafi wskazać na powiązanie podziałów społecznych starożytnego Rzymu z ustrojem republikańskim</p> <p>— przedstawia rolę kobiety w społeczeństwie rzymskim</p> <p>— wymienia najważniejsze rzymskie prowincje</p> <p>— wyjaśnia znaczenie armii rzymskiej w prowadzonych podbojach</p> <p>— rozumie znaczenie wojen domowych w historii Rzymu, wskazuje na rolę Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta</p> <p>— potrafi wskazać na powiązania sytuacji społecznej i rozwoju terytorialnego Rzymu z kryzysem republiki</p>	<p>— porównuje ustrój monarchii i republiki na przykładzie starożytnego Rzymu</p> <p>— wymienia nazwy urzędów rzymskich oraz określa kompetencje zgromadzenia ludowego i senatu</p> <p>— zna podziały społeczne panujące w starożytnym Rzymie, poprawnie nazywa poszczególne grupy społeczne, wskazując na ich miejsce w hierarchii</p> <p>— lokalizuje na mapie bitwy wojen punickich (Kanny, Zamma) oraz bitwę pod Akejum</p> <p>— opisuje władzę i panowanie Rzymian nad podbitymi ludami</p> <p>— wskazuje na najważniejsze przyczyny kryzysu republiki i narodzin cesarstwa rzymskiego</p> <p>— opisuje zmianę ustroju pod rządami Oktawiana Augusta</p> <p>— charakteryzuje rozkwit cesarstwa w pierwszych wiekach jego istnienia</p>	<p>— lokalizuje na mapie miasto Rzym i Italię</p> <p>— zna przyczyny osiedlania się ludzi w Lacjum</p> <p>— wymienia najważniejsze instytucje i urzędników w republice rzymskiej</p> <p>— lokalizuje na mapie Rzym, Italię i Kartaginę oraz zasięg terenów podbitych i włączonych do Imperium Romanum</p> <p>— zna i wymienia przyczyny podboju Italii oraz prowadzenia podbojów w kolejnych latach</p> <p>— opisuje podział zdobytych terenów imperium</p> <p>— zna datę 31 r. p.n.e.</p> <p>— zna i poprawnie stosuje pojęcia: <i>wojny punickie</i>, <i>dyktator</i>, <i>cesarstwo</i>, <i>prowincja rzymska</i>, <i>romanizacja</i> oraz <i>szlak bursztynowy</i></p> <p>— opisuje oddziaływanie kultury greckiej na kulturę rzymską</p>	<p>— prezentuje legendę o założeniu Rzymu</p> <p>— przedstawia początki dziejów Rzymu (okres monarchii) i okoliczności zmiany ustroju na republikę</p> <p>— potrafi wyjaśnić główne założenia ustroju republikańskiego w starożytnym Rzymie</p> <p>— poprawnie posługuje się pojęciem <i>republika</i></p> <p>— zna datę 753 r. p.n.e.</p> <p>— wymienia najważniejsze wojny (np. punickie) prowadzone przez Rzymian</p> <p>— opisuje rzymskiego legionistę</p> <p>— wyjaśnia, kim byli: Juliusz Cezar, Oktawian August</p> <p>— wyjaśnia, na czym polegało wprowadzenie cesarstwa w Rzymie</p>

<ul style="list-style-type: none"> — identyfikuje dziedzictwo kulturowe Rzymian w dorobku kulturowym Europy — rozumie główne zasady prawa rzymskiego, wymienia najważniejsze z nich — lokalizuje na mapie najstarsze ośrodki i kierunki rozprzestrzeniania się chrześcijaństwa — opisuje przemiany zachodzące w traktowaniu religii chrześcijańskiej w świecie rzymskim — wskazuje przyczyny zewnętrzne i wewnętrzne upadku cesarstwa rzymskiego — odwołuje się do informacji o roli zaburzeń społecznych i upadku kultury rzymskiej jako symptomów kryzysu cesarstwa 	<ul style="list-style-type: none"> — opisuje przeznaczenie rzymskich budowli użyteczności publicznej — wymienia rzymskich twórców literatury — wie i wyjaśnia, które wydarzenia z życia Jezusa można uznać za fakty historyczne — przedstawia początki Kościoła chrześcijańskiego i jego strukturę — rozumie znaczenie upadku cesarstwa rzymskiego — wskazuje na wydarzenia, które doprowadziły do uznania chrześcijaństwa za religię panującą w świecie rzymskim 	<ul style="list-style-type: none"> — dostrzega wkład Rzymian w rozwój historiografii — potrafi wymienić najważniejsze zabytki architektury i osiągnięcia kultury rzymskiej — lokalizuje na mapie Palestynę, Jerozolimę — opowiada o życiu i działalności Jezusa — podaje przyczyny kryzysu cesarstwa rzymskiego — zna i poprawnie stosuje pojęcie <i>barbarzyńca</i> 	<ul style="list-style-type: none"> — wskazuje na prawo jako ważne osiągnięcie w dorobku cywilizacyjnym starożytnego Rzymu — przedstawia najważniejsze fakty związane z narodzinami i rozwojem chrześcijaństwa — wyjaśnia przyczyny prześladowania chrześcijan, podaje przykłady — wie, kim byli: Konstantyn Wielki, Teodozjusz Wielki — rozumie znacznie podziału cesarstwa w 395 roku — wymienia przyczyny upadku cesarstwa zachodniorzymskiego, w tym podaje bezpośrednie okoliczności z 476 roku
---	---	--	---

Dział 4. Średniowieczna Europa

bardzo dobry	dobry	dostateczny	dopuszczający
<ul style="list-style-type: none"> — określa zasięg cesarstwa bizantyńskiego w VI w. — potrafi wymienić konkretne osiągnięcia cywilizacyjne cesarstwa bizantyńskiego — określa położenie półwyspu Arabskiego, używając pojęć geograficznych i wskazuje zasięg arabskiej ekspansji — potrafi wskazać elementy oddziaływania kultury arabskiej na cywilizację bizantyńską i łaciński zachód Europy — określa położenie państwa Franków, używając pojęć geograficznych — wskazuje na rolę państwa Franków w zachowaniu cywilizacji rzymskiej 	<ul style="list-style-type: none"> — wie, kim był Justynian Wielki i omawia krótko jego panowanie — rozpoznaje wybrane zabytki sztuki bizantyńskiej — wymienia różnice między Kościołem wschodnim a zachodnim — omawia główne zasady islamu — zna datę: 622 rok — dokonuje analizy głównych zasad głoszonych przez islam z tymi obowiązującymi w religii chrześcijańskiej — dostrzega znaczenie zwycięstwa Franków w bitwie 	<ul style="list-style-type: none"> — wskazuje na mapie Konstantynopol i Bizancjum — postrzega Konstantynopol jako kontynuatora tradycji cesarstwa rzymskiego — wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacyjne cesarstwa bizantyńskiego — pokazuje na mapie półwysep Arabski oraz miasta Mekkę i Medynę — wyjaśnia znaczenie zjednoczenia plemion arabskich dla prowadzonych przez nich podbojów — przedstawia kierunki ekspansji arabskiej 	<ul style="list-style-type: none"> — zna przyczyny i skutki rozłamu w Kościele zwany wielką schizmą wraz z datą 1054 rok — poprawnie posługuje się pojęciem <i>ikona</i> — zna podstawowe informacje o Mahomecie i wskazuje go jako twórcę islamu — wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacyjne i kulturowe Arabów — poprawnie stosuje pojęcia: <i>prorok, Koran, kalif</i> — opisuje początki państwa Franków, z uwzględnieniem przyjęcia chrztu przez Chlodwiga

<ul style="list-style-type: none"> — rozumie znaczenie reform Karola Wielkiego dla rozwoju cywilizacyjnego Europy — dostrzega znaczenie odnowienia cesarstwa rzymskiego — odwołuje się do sfery ideowej sporu pomiędzy cesarzem a papieżem — podczas omawiania tematu powołuje się na argumenty obu stron biorących udział w sporze — określa położenie Ziemi Świętej, używając pojęć geograficznych, przedstawia główne trasy, którymi podążały krucjaty — charakteryzuje polityczne, gospodarcze, społeczne i religijne uwarunkowania wypraw krzyżowych oraz rolę synodu w Clermont w ich zainicjowaniu — dokonuje własnej oceny ruchu krucjatowego 	<ul style="list-style-type: none"> pod Poitiers (732 rok) dla zatrzymania pochodu islamu — omawia krótko powstanie Państwa Kościelnego — wymienia reformy Karola Wielkiego w podziale na dziedziny — wyjaśnia znaczenie powiedzenia „pójść do Canossy” — definiuje papieństwo i cesarstwo jako dwa ośrodki najwyższej władzy w ówczesnej Europie — wymienia najważniejsze zakony rycerskie powstałe w Ziemi Świętej — wymienia skutki wypraw krzyżowych w podziale na pozytywne i negatywne 	<ul style="list-style-type: none"> — wskazuje na mapie terytorium państwa Franków — wymienia najważniejsze reformy przeprowadzone przez Karola Wielkiego — wskazuje na państwo Franków jako na źródło, z którego powstały monarchie zachodnioeuropejskie – Królestwo Francji i Królestwo Niemiec — poprawnie stosuje pojęcia: <i>Frankowie, arcybiskup</i> — charakteryzuje źródło i przebieg konfliktu pomiędzy Henrykiem IV a Grzegorzem VII — potrafi wskazać na konkordat w Wormacji jako na próbę zażegnania sporu o inwestyturę — pokazuje na mapie terytorium Ziemi Świętej, Jerozolimę — opisuje sytuację, w jakiej się znalazła Ziemia Święta po podboju przez Turków seldżuckich — poprawnie stosuje pojęcie <i>Turcy seldżuccy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> — charakteryzuje rządy dynastii Karolingów — opisuje rządy Karola Wielkiego, wskazując na najważniejsze elementy z jego panowania — zna i poprawnie stosuje pojęcie <i>konkordat</i> — podaje przyczyny kryzysu w Kościele i próby jego naprawy przez ruch kluniacki — podaje przyczyny wypraw krzyżowych — potrafi opisać przebieg pierwszej wyprawy krzyżowej i ogólnie – dalszego ruchu krucjatowego — wskazuje na skutki wypraw krzyżowych
--	--	--	--

II SEMESTR

Dział 5. Społeczeństwo i kultura średniowiecznej Europy

bardzo dobry	dobry	dostateczny	dopuszczający
<ul style="list-style-type: none"> — potrafi streścić proces ewolucji monarchii prowadzący do powstania monarchii stanowej i pierwszych parlamentów — wyjaśnia, na czym polegała ograniczona rola króla w 	<ul style="list-style-type: none"> — dokonuje charakterystyki feudalizmu na płaszczyźnie politycznej i gospodarczej — potrafi wyjaśnić, jak zasada „wasal mego wasala nie jest moim wasalem” przekładała się na relacje społeczne 	<ul style="list-style-type: none"> — przedstawia istotę systemu lennego — wskazuje zależności pomiędzy stanami — objaśnia pojęcie monarchii 	<ul style="list-style-type: none"> — wie, co oznacza zasada „wasal mego wasala nie jest moim wasalem” — wskazuje na hierarchiczność społeczeństwa feudalnego, opisując jego poszczególne poziomy i różne stopnie

<p>monarchii stanowej</p> <ul style="list-style-type: none"> — dostrzega powiązania między wzorcem rycerza a kulturą chrześcijańską — wskazuje, które elementy w postępowaniu współczesnego człowieka nawiązują do zasad średniowiecznego kodeksu rycerskiego — przedstawia rolę sołtysa i ławy wiejskiej w średniowiecznej wsi — potrafi powiązać sytuację panującą na wsi średniowiecznej z zasadami systemu feudalnego - porównuje życie i zajęcia średniowiecznych chłopów i rycerzy — rozumie znaczenie nadawania praw miejskich (przywilejów) — potrafi wskazać elementy miasta średniowiecznego we współczesnych miastach polskich — dostrzega rolę zakonów w kształtowaniu się chrześcijańskiej Europy, jej tożsamości i kultury — dostrzega wpływ Kościoła na różne aspekty życia w średniowieczu (kultura, szkolnictwo, życie codzienne) — potrafi wskazać na współczesne uniwersytety jako na kontynuatora tradycji średniowiecznej — podaje przykłady elementów uniwersalistycznych w kulturze europejskiej i sklepień krzyżowo-żebrowych — podaje przykłady rzeźby i malarstwa średniowiecznego 	<ul style="list-style-type: none"> — potrafi podać przykład średniowiecznego zamku — wymienia elementy uzbrojenia rycerza na podstawie analizy tekstu źródłowego — wyjaśnia, czym były herby rycerskie — podaje wzorcowy przykład średniowiecznego rycerza — omawia pozycję chłopów w społeczeństwie feudalnej Europy — opisuje rolę zasadzcy w procesie lokowania wsi — charakteryzuje warstwy społeczne w średniowiecznym mieście — porównuje życie mieszczanina z życiem rycerza — przedstawia sposób zarządzania średniowiecznym miastem, wskazując na rolę samorządu miejskiego — podaje imiona założycieli najstarszych zakonów — potrafi wskazać różnice między zakonami: mniszym, żebraczym a rycerskim — wskazuje na uniwersytety, jako na miejsce rozwoju myśli naukowej w średniowieczu — wyjaśnia pojęcie uniwersalizmu średniowiecznego — wymienia budowle w stylu romańskim i gotyckim — potrafi wyjaśnić pojęcia związane ze sztuką gotycką i romańską 	<p>stanowej, podając jej europejskie przykłady</p> <ul style="list-style-type: none"> — poprawie używa pojęć: <i>lenno, senior, wasal, feudalizm, hold lenny, przywilej, możnowładztwo, szlachta</i> — zna funkcje, jaką pełniły zamki w średniowieczu — wylicza elementy obronne zamku — wymienia elementy kultury rycerskiej — rozpoznaje zabytki kultury średniowiecznej — przedstawia zajęcia i życie chłopów w średniowieczu — wyjaśnia, czym była renta feudalna i co się na nią składało — opisuje proces zakładania wsi — wymienia czynniki wpływające na tworzenie miast w średniowiecznej Europie — opisuje proces lokacji miasta — wymienia elementy miejskiej zabudowy wskazuje ich funkcje — zna i prawidłowo posługuje się pojęciami: <i>barbakan, baszta, rynek, ratusz, sukiennice, cech, gildia</i> — opisuje praktyki religijne stosowane przez ludzi w średniowieczu — wyjaśnia, kiedy powstały pierwsze zakony, kim byli zakonnicy i jak była ich rola — poprawnie stosuje pojęcia: <i>asceza, asceta, post, pielgrzymka, skryba, skryptorium, uniwersytet</i> 	<p>uprzywilejowania</p> <ul style="list-style-type: none"> — potrafi wyjaśnić pojęcie stanu w społeczeństwie średniowiecznym — potrafi opisać życia codziennego rycerzy średniowiecznych — przedstawia drogę awansu od pазia do rycerza — wymienia cechy, jakie powinien mieć rycerz zgodnie z kodeksem rycerskim — poprawnie stosuje pojęcie: <i>fosa, baszta</i> — wyjaśnia, czym była dwupolówka i trójpółwka — przedstawia wygląd chłopskiej chałupy i zagrody — zna i poprawnie stosuje pojęcia: <i>pańszczyzna, dziesięcina, lokacja</i> — wymienia warstwy społeczne w średniowiecznym mieście — przedstawia zajęcia i życia codziennego w średniowiecznym mieście — przedstawia drogę od ucznia do mistrza — wskazuje na rolę organizacji cechowych i jarmarków — wymienia nazwy najstarszych zakonów — opisuje życie średniowiecznego zakonnika — omawia rolę Kościoła w rozwoju szkolnictwa średniowiecznego — podaje cechy charakterystyczne budowli w
---	--	---	---

<ul style="list-style-type: none"> — wymienia najcenniejsze zabytki architektury średniowiecznej w Europie oraz w swojej najbliższej okolicy 	<ul style="list-style-type: none"> — wyjaśnia, na czym polegało nowatorstwo technologiczne w zastosowaniu łuków ostrych 	<ul style="list-style-type: none"> — zna powiązanie sztuki średniowiecznej z religią chrześcijańską — wskazuje na rolę ksiąg i piśmiennictwa dla cywilizacji średniowiecznej — poprawnie posługuje się pojęciami: <i>szytacz, kodeks, miniatura (iluminacja) inicjał</i> 	<p>stylu romańskim i gotyckim</p> <ul style="list-style-type: none"> — opisuje wygląd ksiąg w średniowieczu
---	--	---	--

Dział 6. Polska pierwszych Piastów

bardzo dobry	dobry	dostateczny	dopuszczający
<ul style="list-style-type: none"> — określa położenie Polski za panowania Mieszka I, używając pojęć geograficznych — podaje argumenty decydujące o przyjęciu chrztu za pośrednictwem Czechów — przedstawia następstwa chrztu Polski, dzieląc je na polityczne, społeczne i kulturowe — wskazuje na mapie nabytki terytorialne Bolesława Chrobrego — rozumie znaczenie zjazdu gnieźnieńskiego dla utworzenia polskiej prowincji kościelnej — dokonuje próby oceny obu stron konfliktu – króla Bolesława i biskupa Stanisława — wskazuje na mapie zmiany terytorialne wynikające z polityki Bolesława Krzywoustego — przedstawia genezę rozbitcia dzielnicowego w Polsce — wymienia najważniejszych urzędników z państwie 	<ul style="list-style-type: none"> — charakteryzuje krótko wierzenia Słowian — przedstawia relacje polsko-niemieckie w kontekście chrystianizacji Polski — wyjaśnia pochodzenia nazwy „Polska” — przedstawia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego — dokonuje oceny panowania Bolesława Chrobrego — potrafi wymienić najstarszą polską kronikę i podać jej autora — opisuje wydarzenia związane z kryzysem pierwszej monarchii piastowskiej (powstanie ludowe, bunt możnych, najazd Brzetysława) — wskazuje na znaczenie panowania Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego w odbudowie monarchii piastowskiej — opisuje najazd niemiecki z 1109 r. (przebieg działań, oblężenie Głogowa) 	<ul style="list-style-type: none"> — lokalizuje na mapie obszar zasiedlony przez plemiona Polan i Wiślan oraz Polskę za panowania Mieszka I — wyjaśnia, kim byli Słowianie oraz kiedy zasiedlili ziemie polskie — przedstawia podział Słowian na trzy grupy — wymienia przyczyny i skutki przyjęcia chrztu przez Mieszka I — podkreśla rolę misji św. Wojciecha i jego męczeńskiej śmierci w procesie rozwoju chrześcijaństwa w Polsce — omawia konflikt polsko-niemiecki za panowania Bolesława Chrobrego — poprawnie stosuje pojęcia: <i>relikwia, trybut</i> — charakteryzuje panowanie Bolesława Śmiałego, zna jego konflikt z biskupem krakowskim Stanisławem — określa przyczyny i skutki konfliktu króla Bolesława z 	<ul style="list-style-type: none"> — wymienia najważniejsze plemiona słowiańskie zamieszkujące ziemie polskie — zna genezę powstania państwa polskiego — podaje najważniejsze dokonania Mieszka I — zna datę 966 r. — wymienia najważniejsze dokonania Bolesława Chrobrego związane z jego aktywnością polityczną i koronacją — zna daty: 1000 r.; 1025 r. — potrafi wskazać okoliczności i znaczenie zjazdu gnieźnieńskiego — wymienia najważniejsze wydarzenia za panowania Mieszka II — potrafi podać przyczyny upadku pierwszej monarchii piastowskiej — wskazuje na Kazimierza Odnowiciela, jako na

<p>pierwszych Piastów i określa zakres ich kompetencji</p> <p>— wskazuje na zasadnicze przemiany w zarządzaniu państwem od monarchii patrymonialnej do monarchii feudalnej</p>	<p>— opisuje politykę pomorską księcia</p> <p>— wyjaśnia, na czym polegał statut Bolesława Krzywoustego</p> <p>— wyjaśnia źródła wprowadzania na ziemiach polskich zależności lennych</p> <p>— opisuje początki kształtowania się stanu rycerskiego</p>	<p>biskupem Stanisławem</p> <p>— poprawnie umiejscawia w czasie panowanie władców wymienionych na lekcji Bolesława z biskupem Stanisławem</p> <p>— umiejscawia chronologicznie panowanie Bolesława Krzywoustego</p> <p>— zna i poprawnie stosuje pojęcia: <i>senior, zasada senioratu, dzielnica senioralna</i></p> <p>— zna rolę ośrodków grodowych oraz drużyny książęcej</p> <p>— przedstawia podziały społeczne w Polsce Piastowskiej</p>	<p>wskrzesciela monarchii Piastów i opisuje jego zasługi w tej dziedzinie</p> <p>— poprawnie umiejscawia w czasie panowanie władców wymienionych na lekcji</p> <p>— opisuje krótko konflikt Zbigniewa i Bolesława</p> <p>— zna datę 1138 r.</p> <p>— charakteryzuje władzę książęcą w Polsce pierwszych Piastów</p>
--	---	---	---

Dział 7. Od rozbicia dzielnicowego do Kazimierza Wielkiego

bardzo dobry	dobry	dostateczny	dopuszczający
<p>— wskazuje chęć opanowania dzielnic senioralnej jako na źródło konfliktów między władcami dzielnicowymi podczas rozbicia</p> <p>— opisuje ekspansję władców z sąsiednich państw na ziemie polskie</p> <p>— wymienia zabytki związane z państwem krzyżackim</p> <p>— potrafi wskazać różne typy wsi (okolnica, ulicówka, łańcuchówka)</p> <p>— wskazuje na rolę kolonizacji na prawie niemieckim i politykę lokacyjną właścicieli ziemi (książąt, możnowładztwa, Kościoła)</p> <p>— wskazuje na rozwijający się w XIII w. kult św. Stanisława,</p>	<p>— omawia przebieg najazdu Mongołów</p> <p>— dostrzega znaczenie bitwy pod Legnicą w 1241 r.</p> <p>— potrafi wymienić wewnętrzne skutki rozbicia dzielnicowego</p> <p>— wymienia najważniejsze lokacje miast na prawie niemieckim</p> <p>— podaje czynniki kształtujące stan mieszczański i kmiecy</p> <p>— dostrzega rolę Kościoła oraz arcybiskupa Jakuba Świnki w krzewieniu idei zjednoczenia</p> <p>— przywołuje datę koronacji Władysława Łokietka jako symboliczne zakończenie</p>	<p>— podaje przyczyny rozbicia dzielnicowego w Polsce</p> <p>— wyjaśnia zasadę senioratu i wskazuje moment, w którym została ona obalona</p> <p>— poprawnie umiejscawia w czasie panowanie władców wymienionych na lekcji</p> <p>— opisuje przemiany gospodarcze jakie zaszły w średniowieczu we wsiach na ziemiach polskich</p> <p>— wyjaśnia na czym polegał i jak przebiegał rozwój osadnictwa na prawie niemieckim</p> <p>— przedstawia na mapie Polskę za panowania Władysława Łokietka</p>	<p>— wskazuje na zagrożenia zewnętrzne podczas rozbicia dzielnicowego</p> <p>— wyjaśnia, kim byli Krzyżacy</p> <p>i przedstawia okoliczności ich sprowadzenia na ziemie polskie.</p> <p>— opisuje proces lokacji miasta i wsi na prawie niemieckim</p> <p>— zna i poprawnie stosuje pojęcia: <i>trójpolówka, plug, nadanie</i></p> <p>— charakteryzuje panowanie Władysława Łokietka i przedstawia jego zasługi dla zjednoczenia Polski</p> <p>— przedstawia konflikty z Krzyżakami z I połowy XIV w.</p>

<p>biskupa i męczennika, jako na źródło propagandy zjednoczeniowej</p> <p>— wskazuje na fundację Akademii Krakowskiej jako element dalekowzrocznej polityki mającej na celu rozwój państwa</p> <p>— dokonuje oceny panowania Kazimierza Wielkiego</p>	<p>rozbicia dzielnicowego</p> <p>— wymienia czynniki jednoczące ziemie polskie podczas rozbicia dzielnicowego</p> <p>— wskazuje cechy dobrego władcy na przykładzie dokonań Kazimierza Wielkiego</p> <p>— dostrzega doniosłość zjazdu w Krakowie w 1364 r.</p>	<p>— przedstawia próby zjednoczenia ziem polskich w XIII w.</p> <p>— wskazuje na mapie ziemie zdobyte przez Polskę za panowania Kazimierza Wielkiego</p> <p>— przedstawia pierwsze lata rządów Kazimierza Wielkiego</p> <p>— wskazuje na główne cele i kierunki polityki zagranicznej Kazimierza Wielkiego</p>	<p>— przedstawia reformy wewnątrz przeprowadzone przez króla Kazimierza</p> <p>— wskazuje na bezpotomną śmierć Kazimierza i okoliczności przekazanie tronu Polski dynastii andegaweńskiej</p>
---	--	--	---

Dział 8. Jagiellonowie na tronie Polski

bardzo dobry	dobry	dostateczny	dopuszczający
<p>— wskazuje na kontekst unii polsko-litewskiej w środkowoeuropejskiej geopolityce</p> <p>— dostrzega znaczenie unii dla późniejszego zwycięstwa nad Krzyżakami</p> <p>— potrafi wyjaśnić znaczenie bitwy grunwaldzkiej dla ówczesnej sytuacji politycznej oraz jej późniejsze konsekwencje</p> <p>— wskazuje na sposoby upamiętnienia bitwy grunwaldzkiej w historii, sztuce i literaturze, a także we współczesnych obchodach rocznicowych.</p> <p>— wskazuje na działanie stanów pruskich i Związku Pruskiego w rozpoczęciu wojny trzynastoletniej</p> <p>— dokonuje oceny panowania Kazimierza Jagiellończyka</p> <p>— wskazuje na rolę przywilejów szlacheckich w procesie kształtowania</p>	<p>— potrafi wyjaśnić rolę Polski w procesie chrystianizacji Litwy</p> <p>— zna okoliczności wydania przywileju koszyckiego</p> <p>— opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem</p> <p>— dokonuje oceny panowania Władysława Jagiełły</p> <p>— wskazuje korzyści płynące z przyłączenia do Polski Pomorza Gdańskiego</p> <p>— przedstawia okoliczności zawarcie drugiej unii polsko-węgierskiej</p> <p>— wskazuje na rosnące zagrożenie tureckie w XV-wiecznej Europie</p> <p>— określa kompetencje sejmiku i sejmu, wskazując na różnice między nimi</p> <p>— wyjaśnia, czym były trzy stany sejmujące</p>	<p>— potrafi wyjaśnić powiązanie dynastyczne między Piastami a Andegawenami</p> <p>— przedstawia działania Jadwigi i Władysława Jagiełły w dziedzinie kultury</p> <p>— przedstawia relacje Polski i Litwy z Krzyżakami w okresie poprzedzającym wielką wojnę</p> <p>— wskazuje na przyczyny wojny z krzyżakami</p> <p>— przedstawia przebieg wielkiej wojny 1409–1411</p> <p>— pokazuje na mapie Polskę za panowania Kazimierza Jagiellończyka</p> <p>— przedstawia przyczyny i przebieg wyprawy króla Władysława oraz okoliczności jego śmierci</p> <p>— wymienia postanowienia II pokoju toruńskiego</p> <p>— rozumie uprzywilejowaną</p>	<p>— opisuje panowanie Ludwika Andegaweńskiego oraz jego córki Jadwigi</p> <p>— wskazuje przyczyny i skutki zawarcia unii polsko-litewskiej w Krewie</p> <p>— umiejscawia na osi czasu i na mapie bitwę grunwaldzką, wskazując na jej kontekst i znaczenie dla historii Polski</p> <p>— zna postanowienia I pokoju toruńskiego</p> <p>— opisuje panowanie Kazimierza Jagiellończyka</p> <p>— przedstawia przyczyny i przebieg wojny trzynastoletniej</p> <p>— opisuje panowanie Władysława Warneńczyka na tronie Polski i Węgier</p> <p>— wyjaśnia genezę sejmu walnego</p> <p>— przedstawia proces kształtowania się w Polsce</p>

<p>monarchii stanowej</p> <p>— odwołując się do treści przywilejów, wskazuje na rolę szlachty w społeczeństwie</p>	<p>— wymienia najważniejsze przywileje, ich postanowienia i daty wydania</p>	<p>pozycję szlachty w społeczeństwie polskim</p> <p>— przedstawia proces rozwoju przywilejów szlacheckich za panowania dynastii jagiellońskiej</p>	<p>monarchii stanowej</p>
--	--	--	---------------------------

Opracowała

Agnieszka Podyma